D·N
14/6 1947

Skördetid efter vanstyre

Statsministern förklarade i sitt torsdagstal att det var taktiskt förmånligt för regeringen och regeringspartiet att rundabordskonferensen med representanter för skilda näringsgrenar strandat. Uttalandet kan synas överraskande. Konferensen har sammankallats av regeringen, och då detta skedde sade man sig vara angelägen om att nå enighet och ett positivt resultat. Nu är man belåten över oenigheten och det negativa resultatet. Samtidigt riktas genom partipressen vådjanden till andra partier och folkgrupper att sluta upp kring regeringen, att upphöra med en opposition som påstås skada de styrandes verksamhet och auktoritet. Bristen på sammanhang faller envar i ögonen.

Situationen var emellertid likartad för tre månader sedan, då den politiska Inflationskonferensen spracks. Regeringen deklarerade sin förmåga att klara saken utan kompromisser och understöd från andra. Dess tavlesmän påstod i riksdagsdebatterna den 19 mars att Sveriges ekonomiska läge "i själva verket" var gott. Oppositionen uppmanades att samla sig kring ståndpunkten för att underlätta dess arbete. Detta hindrade icke en av regeringens ledande män — sedermera under partiets enhälliga hyllning befordrad till en mera ansvarsfull post i utlandet — att förklara att de borgerliga partierna medvetet drev fram inflationen under förebärande av att de ville motverka den. Metoden att arbeta för nationell samling är lika egenartad i juni som i mars.

Denna metod är över huvud betecknande för regeringens uppträdande. I januari 1946 förnekas inflationsfaran med samma trygga självsäkerhet med vilken den erkännes och inskärpes ett år senare. Den konferens för debatt kring inflationen som oppositionen länge begärt anslogs ännu på hösten 1946 onödig; två månader senare sammankallades en gyllin konferens, ehuru icke av den typ som kritikerna önskat: efter ytterligare några veckor sades den uppgörelse som konferensen avsett vara överflödig. I december 1946 annonserade en minister importreglering; hans utsaga dementerades; tre månader senare kom importregleringen — sedan tiotals miljoner förlorats genom det underliga missförståndet i december. Kronans uppskrivning på sommaren 1946 följdes av en prisreglering som kostade de svenska exportörerna och därmed det svenska folkhushållet väldiga summor; finansministern erkände senare sitt misstag med den glada ovetgenhet som ännu aldrig övergivit honom. Det ryska avtalet genomdrevs i november under optimistiska förutsägelser, som det redan påföljande mars verkade sårande att erinra om. Det är icke något speciellt för denna regering att den misslyckats — även om dess misslyckande efter svenska förhållanden har ovanliga dimensioner. Det karaktäristiska är föreningen av beklämmet och misslyckande; en regering som har starkare parlamentarisk förankring än någon tidigare svensk regering söker vältra ansvaret på oppositionen samtidigt som den begär att oppositionen genom tystnad och anslutning skall bana regeringen väg till framgång.

Regeringens politik när det gällt att hejda inflationen och trygga den svenska valutan i förhållande till utlandet har främst kännetecknats av vankelmod och senfärdighet. Importregleringen kunde månanda ha undvikits, men det väsentliga är att den icke genomfördes omedelbart sedan dess nödvändighet — utifrån den av regeringen förda politiken — insetts, därigenom måste den bli mera genomgripande än eljest varit erforderligt. I fråga om lönerna har regeringen vägrat att varna för höjningen och beskyllt motståndarna för fientlighet mot arbetarklassen. I verkligheten har man nått en punkt då lönehöjningarna icke medför en höjning av arbetarnas standard; antingen måste vederbörande belopp sparas eller blir de utan betydelse genom penningvärdets fall. Att regeringen åtligen dragit konsekvenserna av denna enkel synes framgå av den officiella kommunikéns uttalande om "återhållsamhet i fråga om nya inkomstkrav". De militära sparsamhetsåtgärderna, som ännu för några veckor sedan var onödiga enligt regeringens mening, är ett tredje exempel på en märklig förmåga att bedöma läget fel även på kort sikt och att därför alltid komma för sent.

Regeringen famlar — men den tror alltid finna ett fäste i nya regleringar. Till stor del är dessa regleringar av den art att de ej alls eller blott i mycket ringa grad bidrar att återställa jämvikten mellan penningtillgång och varuprodukltion. Inskränkningarna i rätten att resa och åka bil är medel som tillfredsställer den sociala avunden hos vissa grupper, men ur valutasynpunkt är nära nog meningslösa — de ger under förutsättning att de verkligen minskar den resandes utgifter i utlandet. Men de kan ej ens minska den resandes utgifter i utlandet. Men de kan ej ens minska den resandes utgifter i utlandet. Men de kan ej ens minska